



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

XLIX. De Factionibus.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

tii: Alias enim *Libri* (ut sic dicam) distillati, instar aquarum distillatarum, quas vulgo mercantur, erunt penitus inspidi. *Lectio* copiosum reddit, & bene instructum; *Disputationes* & *Colloquia* promptum & facilem; *Scriptio* autem, & *Notarum collectio*, per lecta in animo imprimunt, & altius figunt. Itaque si quis in *notando* segnis sit, aut fastidiosus, memoria illi opus est bona: si *Colloquis* se non exerceat, requiritur ei ingenium promptum; sin in legendo parcus sit, hoc solum relinquatur, ut artificio quopiam utatur, quo videatur ea scire quæ nescit. *Historiarum lectio* prudentes efficit; *Poetarum*, ingeniosos; *Artes Mathematica* subtilitatem donant; *Naturalis Philosophia* iudicium profundum parit; *Moralis* gravitatem quandam morum conciliat; *Dialectica* & *Rhetorica* pugnacem reddunt, & ad contentiones alacrem; *Abeunt* (ut ait ille) *studia in mores*. Quin & vix occurrunt, in intellectu, impedimentum aliquod insitum, aut naturale, quod non *studio* quopiam idoneo emendari & edolari possit: Quemadmodum morbi corporis, exercitium quibusdam propriis, levare possunt. Globulorum lusus calculo & renibus salubris; Sagittatio pulmonibus & thoraci; Lenis deambulatio vetriculo; Equitatio capiti, & similia. Eodem modo, si cui sit ingenium vagum & volucre, *Mathematicis* incumbat. In demonstrationibus enim *Mathematicis*, si mens vel minimum aberret, de novo incipiendum est: Si cuiquam ingenium sit minus aptum ad rerum differentias & distinctiones eruendas, ad *Scholasticos* se conferat; illi enim *Cumini Sectores* sunt: Si quis ad transcursus ingenii segnis sit, nec alia in aliorum probationem, & illustrationem, accersere, & arrigere dextre noverit, *Jure Consultorum* Casus evolvat: Aded ut singuli intellectus morbi, ex *Literis*, medicinas proprias comparare sibi possint.

XLIX.

DE FACTIONIBUS.

Plurimi Opinionem minime sanam foverunt; Hanc nimirum: Principi in Status sui administratione, & Viro magno, in actionum suarum directione, & *Factiones* quæ invaluerunt, præcipue respiciendum; Atque hanc principalem prudentiæ partem esse: Cum è contra facultas hæc prudentiæ quam maxime vigeat, vel in disponendis rebus, quæ ad omnes sine discrimine pertinent, & in quibus homines diversarum *Factionum* coeunt; vel in palpandis, conciliandis, & tractandis singulis. Neque tamen assero, *Factionum* debitam considerationem esse negligendam. Humilioris fortunæ viri, cum in ambitu sint, alicui parti adherere debent; verum potentioribus, & jam pridem honorem adeptis, consultius est, æquos se præstare, in neutram partem propendendo. Quin & in ambientibus ita caute adherere, ut videatur quis alteri ex partibus addictus, & tamen parti adversæ minime odiosus, viam quandam sternit ad honores, per medium *Factionum*. *Factio* inferior, & debilior, in conjunctione plerumque firmior, & constantior: Et non raro observari poterit, paucos, qui obstinati & pertinaces sint, *Factionem* numerosiorem, sed tamen moderatam, in sine defatigare, & depellere. *Factionum* altera postquam extincta fuerit, illa quæ manet, in *Factiones* novas dirumpitur; Veluti, *Factio Luculli* & *Optimatum*, ad tempus aliquod, se in satis magno vigore, contra fa-

ctionem *Pompeji* & *Cæsaris*, sustinuit; Verum postquam Auctoritas *Senatus* & *Optimatum* deprimebatur, *Factio* ipsius *Cæsaris* & *Pompeji*, in partes propediem scissa est. Similiter, *Factio Antonii* & *Octaviani Cæsaris*, contra *Brutum* & *Cassium*, ad tempus aliquod duravit; sed deletis *Copiis Brutus* & *Cassii*, *Antonius* & *Octavianus*, cum partibus suis, paulo post dissilierunt. Exempla hæc (dices) ad *Factiones Bellicosas* spectant. Sed idem in *Factionibus privatis* tenet. Itaque, in *Factionibus* qui secundas antea tenebant, *Factione scissa*, lætius primas tenent. Contratamen, haud raro, potestate omni excidunt: Complures enim in oppositione tantum valent; quæ cessante, actum deveniunt inutiles. Observatu dignum, quod sæpe evenit; plurimos nimirum, postquam voti compotes sint, & in dignitate quam ambierunt collocati, continuo se applicare contrariæ *Factioni*: existimantes forsitan, sed de alterius *Factionis* affectu & studiis jam dudum certos esse; itaque ad *Amicos* novos conciliandos se comparare. Proditor in *Factionibus* plerumque rem obtinet; Postquam enim res diutius, tanquam in æquilibrio, suspensæ hæssissent, tum demum unius alicujus in partes contrarias transitio victoriam refert; in eumque gratiæ omnes cumulatæ. Indifferens illa inter partes processio, neutri inclinando, non semper ab animo moderato procedit; sed à consilio callido: quandoquidem proximus sibi quisque sit, atque ex utraque *Factione* utilitatem demerere speret. Certe in *Italia*, in suspicionem incurrit *Papa*; de quo vox illa in vulgus volitat: *Papæ commune*. Tum etiam in signum trahitur, *Papam* illum, omnia ad familiæ suæ amplitudinem referre, in animo habere. *Regibus* imprimis cavendum est, ne *Factioni* alicui *Subditorum* suorum se ex professo adjungant: *Liga* enim *Confederationis*, intra Statum quempiam, *Monarchis* semper exitiales: Siquidem obligationem introducunt obligatione ipsa *Imperii* validiorem, atque *Regem* constituunt tanquam unum ex nobis: Id quod cernere erat in *Liga Francia*. Cum *Factiones*, manu forti, & palam, concertant, signum est imperii in *Regibus* labascentis: multamque præjudicat ipsorum & auctoritati, & negotiis. Motus *Factionum*, sub *Regibus*, similes esse debent motibus (ut *Astronomi* loquuntur) *orbium inferiorum*: qui suos habent motus proprios, sed interim, conversione *Primi Mobilis*, cum obsequio circumferuntur.

DE CÆREMONIIS CIVILIBUS,

ET DECORO.

Qui *Realis* solummodo est, ei multa virtute opus duco: Sicut *Gemma*, quæ sine ornamento omni inseritur, è purissimis & nitidissimis esse debet. Verum, si quis diligenter animadvertat, sit in laude, quod fit in lucro: Obtinet enim Proverbium illud: *Lucra levia crumenam efficere gravem*. Siquidem, *lucra levia* frequenter redeunt, cum majora rarius se offerant. Similiter, verissimum est, virtutes exiguas magnas conciliare laudes, quia perpetuus earum usus est: tum in observationem *Hominum* incurrunt: Cum è contra, virtutis alicujus magnæ exercendi occasio, raro admodum obtingit. Itaque ad famam & existimationem alicujus multum juvat, & (quemadmodum